

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
seminišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrstiče,
če se natisne enkrat 8 kr.,
dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo na naročbo.

Ob koncu leta vljudno vabimo vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, da se zopet naročijo za leto 1879., ter nam še skušajo novih naročnikov pridobiti. Kdor ima s čim in hoče naše podvzetje podpirati z majhnim darom, naj pristopi med deležnike tiskovnega društva, da se nadomestijo tisti udje, ktere nam je smrt pobrala; dosedanje deležnike pa prosimo, da nam še naprej zvesti ostanejo.

Deležnina znaša za celo leto 5 fl.

Naročnina za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrť leta 80 kr.

Naročnina se nam naj blagovoljno po poštinih nakaznicah še ta mesec pošlje, da vemo, koliko naj prve številke tiskati damo. — Napisi se naj napišejo razločno in kdor je nov naročnik, naj to pristavi, dosedanji pa naj na nakaznico prilepijo tiskani napis.

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Konec leta.

Veliko tisoč, veliko milijonov ljudi konca leta 1878 ni dočakalo. Bog jih je pred se poklical, umrli so, v grobih spiyo. Mi pa, ki še živimo na tem svetu, recimo Gospodu Bogu čast in hvalo za vse, karkoli se nam je pretečeno leto nagodilo, dobro in hudo, veselo in žalostno. Vsaj se nam je nagodilo vse po božji previdnosti in nam zamore v zveličanje biti, če nas je morebiti tudi marsikaj britko zadelo in močno zbolelo!

Kmalu v začetku tega leta je ljubi Bog k sebi pozval nepozabljivega nam sv. očeta Pija IX. v uživanje večnega miru in veselja v nebesih. Verniki, sirote, na zemlji smo se tega trenutka dolgo bali in močno ustrašili, ker je bilo videti, da bodo mogočni sovražniki sv. Cerkve motili, ovirali in branili izvolitev novega papeža. Toda zgodilo se je vse drugače. Zopet je se očitno pokazalo, da je sv. Cerkva pod božjim varstvom. Hitro, redno in zvesto po starodavnih cerkvenih postavah bili so izvoljeni novi papež Leon XIII.

Sovražniki se niso niti genoli ne, ves svet bil je zavzet nad tem!

Slavni ruski junaki so meseca januarja vrgli Turka popolnem ob tla; ruski meč se je grozivo zablislil pred starodavnim Carigradom. Svet je pričakoval, da bode kmalu zadnja turška gnjusoba iz Evrope pobrisana, sultan iz Carigrada v Azijo potisnen, mohamedanski polumesec iz nad mošeje „Aja-Sofija“ trešen in na njegovo mesto sv. križ zopet povzvišan. Vendar ova krščanska in sveta misel še se ni mogla uresničiti. Kramarski Angleži in drugi evropski turkoljubi so Ruse ustavili, Turčije pogin zabranili in ruskega carja prisilili, da je sklenil mir sv. Štefanski in potem Berolinski. Vsled tega je Rumunija in Srbija neodvisna in s Črnogoro vred pomnožena država. Bolgarija je se prebudila iz 500letnega spanja pod turškim jarmom, naš slavni general Filipovič pa je osvobodil po krvavem boju sosedno nam Bosno in Hercegovino. Avstrija je pridobila dve novi deželi. Ali nji bo pa stalno ohranila in še dalje prodirala v Novipazar in Solun do Egejskega morja, ali bodo Rusi zapustili Turško, kdo bo novi bolgarski knez, kaj bo z Macedonijo, Albanijo in naposled s Turčijo, to bo se reševalo drugo leto. Ali bo mir ali pa strahovita vojska za turško zapuščino, vse to bo jasno in očitno v novem letu!

Po vsej Evropi, deloma tudi po drugih delih sveta, se je letos začela glasiti nova, grozovitna revolucija, rodivša se iz obupnega, po oderuštvi in denarnem mogotstvu izžmikanega, Kristusu po liberalizmu in freimaverstvu izneverjenega, novega siromaštva. Nastala je mednarodna zarota socialistov, ki hoče vse cesarje in kralje mrtve imeti, ves sedanji liberalni red — krščanski red je liberalizem oslabil in zadušil — silama prekucniti in uničiti. Na nemškega cesarja so dvakrat streljali, na španskega kralja enkrat, italijanskega so pa hotli zabodniti, angleška kraljica, ruski car itd. se bojijo za življenje. Povsod hudo in grozivo vre! Bismark skuša red ohraniti z ostrimi postavami, policaji in vojaki, pa bo težko kaj opravil,

posebno tedaj ne, če bo še znanprej katoličane preganjal. Ubogi ljudje trepečejo skoro po vsej Evropi zavolj negotove bodočnosti. Strah in groza jih je pred socijalistično revolucijo. Ali k Onemu, ki je rekel: „ne plašite se“, k Jezusu pa nečejo pribežati. Njegovo sv. Cerkvo preganjajo in krščanstvo zatirujejo skoro povsod ter ne sprevidijo, da se ravno zato, ker so se ljudje Kristusu izneverili, rodi socijalistična revolucija, tresejo prestoli, trepetajo narodi!

V Avstriji smo se dualizma navolili in prepiranja razkačenih strank po deželnih, še bolj pa v državnem zboru in delegacijah. Sedanje ministertvo je za odstop zrelo. V novem letu pričakujemo velikih sprememb. Bog daj na korist ljudstvu in čast Avstriji. Slovenci smo to leto pri volitvah popolnem zmagali na Štajerskem, popolnem propali na Koroškem. Obhajali smo dalje sijajen tabor v Dolini pri Trstu in slavili dva največja dobrotnika Slovencev: Slomšeka in dr. Bleiweisa. „Slov. Gospodar“ je to leto imel silno nevarno tiskovno pravdo, katera je pa srečno končala. Ob enem je list došel do tolikega števila naročnikov in prejemnikov, kakor še nikoli ne v celih 12 letih svojega obstanka. Imel je naročnikov prvič 2126. To mu daje pogum tudi v novem letu jednako vrlo izhajati in krepko potegovati se za najsvežje, najvažnije zadeve in potrebe slovenskega, posebno kmetskega, ljudstva, po znanem geslu: vse za vero, dom in cesarja!

Želimo vsem veselo novo leto!

Cerkvene zadeve.

Stavljenje Slomšekovih spomenikov.

Konečno poročilo o tej narodni zadevi smo odložili do dnes, ker smo čakali na pregled računov in ker so druge nepričakovane reči porivale se na to mesto. Pritožbo zoper prepoved, po kateri je mariborski župan g. Reiser obhajanje občnega zbora prepovedal, sestavil je g. dr. Srnec tako izvrstno, da mu je c. kr. namestnija pravdala. Vsled ugodne rešitve sklical se je občni zbor dne 23. sept. 1878. Poročilo tajnikovo in denarničarjevo vzelo se je na znanje s pohvalo vsega odbora za težavno in trudapolno delovanje. Denarjev je ostalo 867 fl. 76 kr. 3 cekini in 5 zlatih frankov. Na predlog č. g. dr. Ulage izbrala sta se za pregledovalca računov: č. g. Tomaž Rožane dekan in g. profesor Janez Majciger. Ta gospoda sta račune pregledala in v blagajnično knjižico vpisala sledeče: „Potrdiva, da sva celi račun pregledala in ga popolnoma v redu našla. V Mariboru 21. nov. 1878. Janez Majciger, c. k. profesor. Tomaž Rožane, dekan“. Dovolili so se pri občnem zboru razni stroški še za umetnika g. Zajca, za svečanost pri razkritju in pri občnem zboru tako, da je naposled ostalo 765 fl. 36 kr. Občni zbor je gledé ostanka po dolgem razgovorjanju zavrgel

odborove nasvete in sprejel predlog č. g. župnika Hajšeka. Vsled tega so prejeli: čitalnica mariborska, g. Mihael Lendovšek vikarij v Ptuj, in župnijski urad stolne cerkve v Mariboru, vsak 255 fl. 12 kr. Čitalnici se je dal denar proti temu, da ta poskrbi utemeljitev slovenske založnice, č. g. Lendovšek, kateremu se je tudi prej že izročeni denar v podporo za izdavanje Slomšekovih spisov 260 fl. odpisal, zopet proti temu, da nadaljuje izdavanje Slomšekovih spisov, župnijskemu uradu pa, da prevzame skrb za ohranjenje Slomšekovih spomenikov v Mariboru, na Slomu in Ponkvi, in se je v tej zadevi od vseh odbornikov podpisalo dvoje izročilnih slovensko-nemških (Uebergabs-Urkunde) pisem; eno se je izročilo preč. g. Juriju Matjašiču kanoniku in stolnemu župniku, drugo pa čitalnici mariborskeje. Pismo se glasi: „Leta 1862 so umrli v Mariboru milostljivi knez in škof Anton Martin Slomšek, ki so pridobili po svojem neutrudljivem delovanju veliko zaslug za sveto katoliško Cerkvo, za slovenski narod, in po prestavi škofovega sedeža Labodskega v Maribor tudi za Mariborsko mesto. Zatorej so sklenoli njihovi častilci leta 1865, spomenik postaviti rajnemu v tem mestu. Ko se je nabralo dosti prineskov, postavil se je spomenek mesca junija 1878 v stolni cerkvi Mariborski. Mi podpisani člani večjega odbora za postavljenje omenjenega spominka izročujemo ga tedaj danes pri našem poslednjem shodu vlast stolne cerkve Mariborske, ravno tako tudi ploščo, katero smo dali napraviti z napisom na Slomšekovem grobu, izročujemo tej cerkvi tudi v last neko svoto denarja, i proti temu bode nam objubilo zastopništvo te cerkve, v dobrem stanu ohraniti, po potrebi tudi prestavljati, ne samo omenjeni spomenek ino omenjeno ploščo z napisom vred, temoč tudi ploščo z napisoma, ktere smo dali postaviti v Ponkvah na rojstni hiši Slomšekovi, kakor tudi v tamošnji cerkvi. Mi podpisani člani zastopništva stolne cerkve v Mariboru sprejmemo vse to; Slomšekov spomenek, i ploščo z napisom na grobu, i svoto denarja v last in objubimo, kakor je gori rečeno, v dobrem stanu ohraniti, po potrebi tudi prestavljati, spomenek in ploščo na grobu, pa tudi dve plošči z napisoma v Ponkvi. V Mariboru dne 23. kimovca 1878. Juri Matjašič, stolni in mestni župnik, Roman Pahner, Karol Kandolini, cerkvena ključarja.“

Šestnajst let po smrti blagega Slomšeka, trinajst let po ustanovitvi posebnega odbora, smo Slovenci svojemu neumrljemu domoljubu postavili spomenik, kakoršnega si je slavni mož zaslužil in mu ga je hvaležni narod požrtvovalno postavil. Med tem ko vrli g. Lendovšek pripravlja uže 3. zvezek zbranih Slomšekovih spisov za natis, naznanja na Slomu rojstni hiši vzdana slovenska plošča zibel ljubeznjivega Slomšeka, kaže na cink malana podoba v farni cerkvi najslavnišega Ponikvičana, razlaga latinska plošča na starem pokopališču v Mariboru, da ondi počiva preblagi prvi škof mariborski in naposled v najlepši kra-

soti proslavlja glavni spomenik v stolni cerkvi utemeljitelja škofijskega sedeža, velikega pastirja in iskrenega domoljuba. Na odličnem mestu, nasproti sedežu, kder je Slomšek sedel prvi škof, v obrisu prekrasnega gotiškega okvirja stoji velika, kot sneg bela, marmornata podoba Antona Slomškega, škofa, buditelja in pesnika slovenskega. Krasnejšega spomenika nima noben škof, noben narodnjak na Slovenskem.

Ožji odbor za stavljenje Slomškovega spomenika po pravilih, l. 1865 v mariborski čitalnici osnovanih odbran in ponovljen, je svojo nalogo dovršil. Konečno izreka svojo prisrčno zahvalo vsem častilcem Slomškovim in vzame od njih slovo. Odbor je razpuščen. Zapisnike in blagajnično knjigo s prepisom izročilnega pisma hranjuje čitalnica mariborska!

Ivan Kačič, predsednik. Marko Glaser, odbornik. Dr. Janko Srnec, denarn. Davorin Valenčak, odbor. Dr. Lavoslav Gregorčec, tajnik.

Gospodarske stvari.

Letošnji pridelki.

Kmetijska družba v Gradcu objavila je zanimivo poročilo, s številkami pojasneno, koliko smo letos imeli na Štajerskem pridelkov. Ali kranjska in koroška kmetijska družba izdaja enakih poročil, to nam ni znano. Naša pa poroča, da se je sploh pridelalo več, kakor lani, največ pa sadja, vina, repe, sena in otave. Menje, kakor lani, zdala pa je kuruza, ajda, hmelj, laneno seme, repica, tikve in krompir. Tega je po raznih krajih dežele mnogo zgnjilo. Srednja teža letošnje pšenice je pri 1 hektolitr 78—79 kilo, rži 72—73 kilo, ječmenu 62—63 kilo, ovsu 46—47 kilo. Pridelki so semtertje trpeli po nalivih, točah in pri kuruzi se je pogosto prikazal kuruzni črv. Hrošči so menje škodovali, kakor prejšnja leta. Pridelalo se je pšenice 837.000 hektolitrov, rži 1.049.000 h. ječmena 235.968 h. ovs 1.337.000 h. kuruze 1.235.000 h. ajde 548.000 h. prosa 124.000 h. vsa slama skup se računni na okoli 8 milijonov novih centov; krompirja bilo je 1.240.000 hektolitrov, vina belega 476.520 hekt. črnine 84.000 h. šilherja 210.800 h. repe 3.667.000 h. deteljinega semena 18.300 h. lanenega semena 29.000 h. Sad od sadunosnih dreves se računni na 3.882.000 novih ali meterskih centov, sena in otave 9.831.000 met. cent. posušene detelje 1.350.000 met. cent. prediva lanenega 32.300 met. ct. hmelja 3400 met. ct. Letina bila je torej še velja kako dobra. Bodi ljubemu Bogu hvala za vse! Kako bo drugo leto, to Bog zna. Vsejanega je malo proti drugim letom! Če bi še jarine ne bilo mogoče pod zemljo spraviti, tedaj bode zrnje v ceni moralo poskočiti!

Ktere rastline so travnikom škodljive.

M. II. 7. Svinjska dušica ali kristavec (*Datura Stramonium*, *Stechapfel*) raste v suhi ilovnati

zemlji. Je dveletna, strupena rastlina z bodečimi semenskimi glavicami. Seme je črno in mastno. Ta rastlina je vsaki živini škodljiva in se more le s podiranjem pokončati. 8. Oslovski mlečnik (*Euphorbia cyparissias*, *Eselwolfsmilch*) ima razjedaven, bel, mlečnat sok. Nahaja se po suhih travnikih, kviri krmo in se mora toraj popitati in tako pokončati. 9. Govšec (*Mercurialis*, *Bingelkraut*) je jednoleten plevel s stebлом, ki je $1\frac{1}{2}$ črevlja visoko. Steblo je zelo v veje razraščeno, in na njem so narezani listi. Nahaja se tudi na vlažnih travnikih slasti v gozdnih travnikih. Škodljiv je vsaki živini, ovcam pa naravnost strupen. Pokončati se da le s pomlajenjem travnikov. 10. Repinec (*Lappa major*, *Grosse Klette*) postane 3—5 črevljev visoka, krogli podobna čaša ima ozke luskinе, ki so na koncu v kankeljčke zakrivljene. Pokonča se, ako se večkrat porežejo stebela. Kocen se mora pa svinjskim gnojem potrositi. Če pa je repinec na kakem travniku zelo zarejen, potem pomaga le pomlajenje travnika. 11. Močvirni ušivec (*Pedicularis palustris*, *Sumpfläusekraut*) ima peteroprstno čašo, rudeč cvet in kakor pero narezano listje. Nahaja se po mrzlih, mokrih travnikih, duši dobre travniške rastline in je živini posebno pa ovcam škodljiv. Ako se popipa ali izbode, se lahko zatere. 12. Suhopernik ali rumenec (*Eriophorum*, *Breitblättriges Wollgras*) nahaja se na močvirnatih travnikih, ima o času zrelosti tope trioglate, 2—3 črevlje visoke bilke, na katerih 5—7 ali še več klasov sedi. Obdaja jih dolga, bela dlaka. Ti klasi z volno vred so živini posebno škodljivi. Ta plevel se močno razrašča in zaduši vse druge travniške rastline. Pokonča se s posušenjem travnikov. 13. Loč (*Jurca*, *Sumpfbirse*) raste po vlažnih travnikih in prežene dobre travne sorte. Živina se ga ne dotakne. Pregnati se da le, ako se travnik posuši.

M. Koliko konj vleče. Na mehki ilovnati zemlji potegne konj $1\frac{1}{2}$ metr. cent. po navadnem prodnatem zemljišču zmore 3 take cente, po trdi pešnati cesti 8 centov, na dobri umetno narejeni veliki cesti po 15 centov. To velja o popolnoma ravnem potu. Ker se pa taki poti le redko kde nahajajo, se toraj navadno tudi na dobrem potu na konja le 9—10 metre. Na vodi vleče konj proti precej močnemu toku 75—80 metre. proti slabemu toku po 280—300 centov. Na umetnem vodotoču ali kanalu celo po 800 centov in še več. Poprek vleče konj na kanalu po 400krat več ko na slabem potu in 60krat več ko na umetno narejeni glavni cesti.

Bučelarsko društvo v Mariboru dobilo je po prizadetju njegovega zopet izvoljenega predsednika g. dr. Terča 130 fl. podpore od ministerstva ter je v vrtu učiteljskega pripravništva postavilo nov in velik bučelnjak. Društvenina znaša 2 fl., katero pa društveniki mudno vplačujejo tako, da je v

v blagajnici samo 2 fl. 37 kr. Novi bučelnjak bo imel prostora za 27 panjev.

Živinska kuga se je v Dalmaciji začela močno širiti pa tudi po Bosni. V Galiciji je do ene vasi povsod prenehala.

Sejmovi. 27. dec. Vitanje, 28. dec. Straden, 29. dec. Orehova ves pri Brežicah, 2. jan. Buče, Radgona.

Dopisi.

Iz Gradca. (V deželnem zboru) se je v šolskih zadevah sklenilo: 1. Šolske knjige se ne smejo prepogosto spreminjati, da se večkrat celo nepotrebni stroški ne delajo z vednim kupovanjem novih knjig. 2. Šolske oblasti imajo skrbeti, da se neprilikam, katere so na večih krajih iz tega nastale, da morajo otroci po osem let v šolo hoditi, v okom pride. 3. Deželni odbor ima nalogo, da se realna gimnazija v Ptuj v čisto gimnazijo spremeni. 4. Vlada se naprosi, da prevzame ptujsko gimnazijo na svoje stroške. Predlog, katerega je g. Kukovec stavil, da bi se za slovenske šolske knjige skrbelo, je ostal na cedilu iz enakih vzrokov kakor pismo na cesarja. 5. Šolske oblasti morajo, preden zahtevajo, da se kaka šola zida, predela ali zvekaša, poprej tiste poprašati, kateri stroške trpijo, in potem še le smejo, če so ti privolili, daljne obravnave vpeljavati se. 6. Šolske oblasti imajo gledati na to, da krajni šolski sveti s šolskim denarjem modro gospodarijo. 7. Deželni šolski svet ima nalogo, a) skrbeti, da se pri učiteljskih izpitih tako strogo ne postopa kakor do zdaj, kar to pričuje, da jih redno polovica pade; b) deželnemu zboru natanko poročati o stanju šol, kar se lepega obnašanja in ved tiče; c) naj bi se proti tistim učiteljem, kateri še praktične skušnje nimajo, prestrogo ne postopalo; d) naj skrbi za slogo med učiteljem in katehetom tudi s tem, da ne izdaja takih ukazov, po katerih bi ta sloga škodo trpela; e) gledati, da se za šolo negodni otroci, ki so slabi ali še niso 6 let stari, ali kateri so od šolskih oblastnij oproščeni, ne vpisujejo v šolske matrike. Zagrizeni nemčur, znani grajščak Karneri v Wildhausu nad Mariborom, je pri tej priliki pokazal, da je sovražen duhovnikom pa tudi pravi prijatelj učiteljem ni. Bil je namreč močno hud, zakaj se gleda na slogo med kateheti in učitelji! Sloga med temi mu je torej trn v peti, večni ravs in kavs povoljen!?

(Dalje prih.)

Iz Čadrama. (Gledé na vinstvo) naša župnija na Pohorskem podnožji ležeča ni med zadnje računite bodi v oziru na množino bodi na dobroto vinske kapljice. Kajti po vseh gričih je vinska trta zasajena, posebno pa cela Ugovska gora, kjer dober Ugovčan (Augenbacher) raste, ki nam v dobrih letinah daje izvrstno starino. Uima stalnega deževja je kakor v Mariboru tudi nam

nagajala in tudi smod ali pikec se je že junija in tudi pozneje v nekterih vinogradih prikazal in veliko kabrnikov čisto osmodil, a vendar smo se še zmiraj polovice več od lanskega pridelka nadejali in se tudi po večem nismo zmotili. Ugovčani s svojo najboljšo kapljo pa niso samo polovice več od lani pridelali, temuč po večem toliko, da se malo kateri spominjajo, da bi bili kedaj več, kakor letos natrgali. Po večem je vsem posode zmanjkalo in kjerkoli si šel konec vinotoka, slišal si za posodo popraševati. Kajti kdor si ga je 10 polovnjakov nadejal, ga je navadno 10 štrtinjakov nalil. Vina nam res ne manjka, ali cene tudi pri nas skoraj nijene nima, ker tujih kupcev pogrešamo. Državni poslanec g. dr. Vošnjak je kar po vseh Svetih več štrtinjakov mošta nakupil in ga je po 40 fl. plačeval in še nekteri drugi kaj malega, a zdaj ko imajo oni že polne kleti, je vse tiho in težko se kaj strži z vinom. Krčmarji že za čisto pretočen štrtinjak komaj po 36 fl. plačujejo. Tej prikazni, da k nam tujih kupcev ni, sta menim 2 poglavitna vzroka; prvi je, da pogrešamo bližnje ceste skoz Oplotnico in Čadram na Bistrico in Konjice, ker zdajšnja pelja v daljnem ovinku na veliko cesto čez tamošnje strme klance in voznina drago stane, 4 fl. pri štrtinjaku, kar je pri nizki ceni vina jako veliko. Drugič še mi zmiraj preslabo skrbimo za prav dober pridelek, ker v slabih letinah, med katere tudi letošnje vino, kar dobroto zadeva, spada, se le izvrstna kapljica lahko proda. Kdor pa tiste hoče dobiti, mora umeten vinorejec biti, kakor tukaj v naši bližini g. dr. Vošnjak, ki ima posebni stroj, da tudi belo grozdje opetla in le zdravo zbira v eno posodo, petle in gnjilobo pa v drugo, in ker tudi zlahkne trte sadi, ima prav dobro kapljico. Ako bomo mi med večjimi lastniki takih vinorejcev več kedaj čakali, bo naše vino začelo prav dobro sloveti in ga bomo tudi laglje spečali. Zdjaj se pri nas gotov denar le še za živino dobi, katere tudi letos lahko vsi obilno redimo, ker smo krme prav obilno pridelali, pa kakor za drugo, tudi za živinorejo pri nas ničesar ne storimo in posamesen ubog kmetovalec tudi kaj zdatnega ne more, ako soseske roke križem držijo. Ljubljanske Novice in „Slov. Gospodar“ sta nam že tolikokrat omenjala, da, ako hočemo lepe živine odrediti, moramo za zlahkno plemo skrbeti, in kaj bote rekli kmetovalci, ako poročam, da v naši Oplotniški srenji, ki šteje čez 2000 prebivalcev in več kmetov, ki redijo po 8—10 glav in še več govejé živine, ni ne enega pravega bika in se morajo krave v tuje soseske, kakor na Dobravo ali Prihovo, goniti. Ker je pa premalo plemencev, je tudi potem več jalovk, ki niso za druga, kakor da se za mesarja opitajo? Tukaj bi imeli soseskini zastopi kaj s prošnjo do kmetijske družbe v Gradcu storiti ali pa z lastno mošnjo ali po zloženih doneskib živinorejo in blagostanje občanov podpirati. Kedaj se bomo tega čakali?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Slavni naš general Filipovič se je v Prago pripeljal, da postane zopet višji poveljnik vojakom na Českem. Bil je svečano in navdušeno sprejet; cesarjevič Rudolf ga je na železnici čakal, vsi oficirji, mestni zastop. Mestni župan ga je česki pozdravil in mu naznanil, da je imenovan za častnega meščana. Filipovič bil je tako genjen, da so se mu solze vdirale. Cesarjevič je potem odpotoval k očetu na Ogorskem, kder cesarska rodbina letos svoje božične praznike obhaja. — Državni zbor se je razišel; ni se povedalo poslancem, ali bodo in kedaj zopet pozvani. Pred odhodom so pa nemški ustavoverci zopet pokazali, kakih prusaških ptičev da imajo med seboj in kako je tem malo mar za avstrijsko vojsko. Nekateri ustavoverci, med temi tudi znani Seidl, niso hteli dovoliti novincev ali rekrutov za cesarsko vojsko. Poslanec Schönerer bil je celó tako predrzen in je neopazno in glasno v državnem zboru izbleknul, kar uže drugi ljudje dolgo vemo; rekel je, da po naših nemških kronovinah je vedno slišati glas: „oj, da, bi uže brž prišli pod prusko-nemškega cesarja, da bi se iznebili Bosne in kar se te drži, oj, da bi le brž prišli pod nemško-prusko cesarstvo“. Liberalci so se teh veleizdajskih besed močno prestrašili, ker slutijo, da je zdaj vse ustavoversko nemštvo in nemčurstvo v sramoti. No, mi ki smo toliko se jezili nad razobešanjem pruskih, nemških zastav ob raznih svečanostih, se temu ne čudimo. Schönerer je le neprevidno izrekel skrivne namere in politične želje nemčurjev! Mnogi so prusaštva grdo pijani. Slednji čas je, da se temu v okom pride, posebno pri nemških profesorjih in dijakih, kder se vse preveč goji nemška zgodovina, nemško pesništvo itd. na škodo avstrijskemu domoljubju. Dokaz temu bodi, da je na Dunaju zavolj veleizdajskih nakan policija morala „društvo nemških vseučiliščnih dijakov“ prepovedati. Društvo je imelo med svojimi udi 1006 dijakov in 135 profesorjev! Ko je potem vojniški minister Horst rekel, da stori pravo zločinstvo, kdor avstrijsko vojno zmanjšati hoče sedaj, ko se nam od vseh strani grozijo hudi nasprotniki, zavrgli so poslanci Seidlov nasvet in veljavo nove vojaške postave podaljšali za eno leto ter dovolili, da se letos izbere 54.541 novincev za redno vojaštvo, 5454 mož v rezervi. Tudi so dovolili, da sme finančni minister vzeti na posodo 30 milijonov. Tirolski poslanci so se pritožili zoper one, ki žganjarijam na škodo žganje delajo iz vode, špiritusa itd. in prodavajo kot pravo žganjico, čeravno ne plačujejo dače, kakor žganjarije. Štajerski trgovci pa prosijo, naj se Bosna in Hercegovina zapre angleškemu in drugemu blagu, ki se brez colnine tje nam na škodo vvaža! Za Bosno in Hercegovino namislijo 3 nove škočije ustanoviti, ki bi imele v Zagrebu svojega nadškofa ali vsaj prvostolnika. Begunci so se silama odpravili pa

zarad trdne zime neizmerno veliko trpijo. Mnogi so zmrznili. Po nekaterih krajih je prišlo celó do tepežev in boja med begunci in mohamedanskimi begi. Slišati je, da zasedejo naši vojaki v spomladi celó gotovo Novipazar!

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so te dni obhajali 25letnico svojega povišanja v kardinala! Italijanski kralj je našel novih ministrov. Depretis je predsednik in je v potolaženje razburjenih ljudi obljubil, da bo hudo mlinsko dačo odpravil, t. j. dačo, katero vsak plača, kateri kaj na mlin da! — Francoze je strah pred republikanskimi liberalci in snujejo veliko konservativno društvo v obrambo proti revoluciji! Letina je ondi bila slaba, stroški so veliki, samo za vojake izdajo Francozi na leto 574 milijonov frankov. — Nemški cesar in jegov Bismark preganjata katoličane tako, da je 788 župnij in 275 kaplanij brez pastirjev, škofje pa so skoro vsi iztirani ali mrtvi. Cesar pa le jamra, da ljudem vere pomanjkuje! — Na Ruskem so se dijaki začeli upirati vladi in policiji; bilo jih je torej v Petrogradu eden den 145 zaprtih. Dijaki hočejo carja prisiliti, naj odstopi ali pa dovoli volitve za nek državni zbor, kakor ga drugod ljudje imajo po liberalnem kopitu! Car se tega brani! Tudi socijalistov je na Ruskem uže mnogo. V Srbiji so začeli po šolah učiti ruski jezik. Bolgarski vstaši imeli so blizu Melnika hud pa nesrečen boj s Turkom 25., 26. in 27. nov. Zapstoj so se zaganjali v Melnik in so zgubili mnogo ljudi, pa tudi Turkov je palo 800. Albanci vseh verstev so se združili in hočejo osnovati Albanijo, ki bi nekaj malega plačevala sultanu, drugače pa bila samasvoja dežela, kakor prej Srbija in Rumunija! Pravijo, da so na to Albane pripravili italijanski rovarji! Turškemu sultanu pomagajo angleški oficirji staviti 6 trdnjav ali velikih šanc okoli Erzeruma, tudi merijo Angleži železniške proge po celi Mali Aziji in dalje do Bagdada. To ni samo Rusom nepovoljno, ampak celo Francozi so začeli pisano gledati. Sprevidijo namreč, da hoče Anglež celo Turčijo kupiti in v svoj žep vtekniti. Afganistanski vladar Šir-Ali je zbežal k Rusom, obrambo dežele prepustivši pogumnemu sinu Jakob-khanu! Angleži zarad silnega mraza hudo bolehajo in močno umirajo; pred spomladjo bodo ondi težko kaj opravili!

Za poduk in kratek čas.

Iz Gradca do Sarajeva.

(Dogodki iz življenja vojaškega duhovnika v bosenski vojski l. 1878.)

III. Omeniti še moram v Oseku „Sirotište“ za uboge in zapuščene fantiče in deklice, katerih je vseh skupaj 60. Ustanovili so ta prekristni zavod 3 blagi možje: jezuit in 2 pobožna oficirja, kakor mi je ravnatelj pripovedal. Otroci ostanejo v semenišču, dokler niso sposobni ali za kako ro-

kodelstvo, ali pa, če imajo veselje in zmožnosti za uk, pomaga jim zavod, da dovršijo študije bodi ktere koli. Ravno sedaj študirajo nekteri že na gimnaziji in nekteri na realki. Kolikor dobrega ta zavod stori, to lahko vsakdo sprevidi. Ali zraven tega sirotišča sozidala se je iz zapuščine omejenih dobrotnikov še bolenišnica v Spodnjem mestu, v kateri strežejo usmiljene sestre v občo zadovoljnost in priznanje bolnim revežem. Da je sedaj vsled marširanja vojakov življenje v Oseku drago, to je naravno; v drugih razmerah pa je dober kup. Voda, mehka in kalna, ne prilega se želodcem, ki so vajeni friške, kakor kristal čiste hribovske studenčnice. Svetovalo se je zato vojakom, naj se nje kolikor moči zdrže, ali pa jo naj s kisom in vinom mešajo. Vino, ki ni predrago, je precej dobro. Vendar Stajerec rad potrdi sodbo Savinjana Jož. Lipolda, ki je l. 1838. popeval: Ne vengersko, horvaško, laško vino, francosko, špansko ne, — ni zdravšega črez štajersko starino, za piti sladko je. — Premočna vina so za nas vunajna — tudi prenezdruva so, — pa Marburšni in Ptujšini priklanja — vsak gospod glavo. —

Ogledali smo si bili uže prav dobro na vse strani lepi Osek, glavno mesto bogate in častite Slavonije, ko nam dojde dne 28. julija povelje, da moramo čez dva dni proti Brodu odriniti. Zbrali smo se toraj na vse zgodaj 30. julija pri hotelu „Evropa“, da jo krenemo proti Vuki, naši prvi štaciji. Nekako težko smo se poslovili od odličnih mestnih gospodov, ki so nas še pred odhodom s svojim dolazkom iznenadili in počastili, marsikteremu pa tudi poslednjo čast skazali. Odpotujočim gromeli so nam od desne in leve prijazni pozdravi in burni klici: Z Bogom ostajte! U sto dobrih časih! Da ste bratjo zdravo i veselo! Na sretno svidanje! Med navdušenim pozdravljanjem in krepkim odzdravljanjem jela se je dolga vrsta vojakov in vozov meziti ter dalje pomikati. V pokrit, močen, na perescih se zibajoč voz, — tako zvani „Plessirten-Wagen Nr. 102“ bil sem jaz posajen med veljavno šestorico viših in nižih vojaških zdravnikov. Na kozlu sta sedela še dva druga polbogova. Hoja in vožnja ste bile ednako prijetni, ker je bila cesta suha, gladka, v obče mnogo boljša, nego smo si mi domišljevali; toplota pak je bila srednja, ne prevročna ne premrzla. Le svoje lehkovo živo društvo bil bi semtrtje rad videl, da mi je tako daleko, kakor nebo od zemlje ali še više, ker so mu včasi po njegovih možganih tako hude misli razsajale, da se je pogovarjalo o rečeh, ki morajo poštenemu človeku kri v lice poganjati. Vendar kedar so minoli taki trenotki praznega rešetarstva, bila je medsebojna zabava zopet zanimiva, kratkočasna, podučljiva. Največ časa smo pa potrošili za ogledovanjem prekrasne, vedno se menjajoče okolice. Kako daleč je segalo oko, bila je sama ravnina, ktero so prepregala rumena žitna polja, pisani travniki in vabljivo hladne šumice. Da je le potegnil slab vetrič, ponujal se je radost-

nemu očesu čaroben pogled tje doli preko dalnega žitnega morja, ktereга valovje — bogato obloženo klasje, se je poganjalo, lahko šumljajé, od ednega konca do drugega. Mnogo žita je bilo že požetega in v kopice složenega; ali pa so ga že mlatili na sred polja drobni konjiči po dva, tri, četiri in še več. Slavonci ne poznajo niti kozolcev niti škedenjev. Oni posušijo in zmlatijo žito na prostem. Navadno zabijejo na takšnem kraju v zemljo debelo ostrvo, okoli ktere morajo dirjati konji, ki so drug vstric drugega na dolgi vrvi za svoje vrate in za debeli blod privezani. Človek ne bi verjel, ko bi se sam ne prepričal, da zamorejo konjska kopita tako čisto zmlatiti zrno iz klasov. Po dovršenej mlatvi zveja kmet vršaj proti vetru, da odpade plevel od zrnja. Mlinov za vejanje smo le redko kje opazili. Slavonija se mora v resnici najboljšim in najvažnejšim deželam avstrijskim prištevati gledé svoje rodovitne zemlje. Stari Rimljani že so imenovali ta srečni blagoslovljeni kraj „deliciae mundi“, t. j. radost in veselje sveta. Tukaj vse rodi in raste, tukaj je narod krepek in ognjen, delaven in štedljiv (varčen), tukaj je s Sremom in Banatom vred žitnica avstrijska. Spravi li se iz polja v shrambe srečno vse, kar smo videli na svojem potovanju iz Oseka v Brod, onda neče Slavoncem zmanjkati blaga, da si ga zobljejo. Divota rajске okolice nam je tako pot krajšala, da skoro verjeti nismo hoteli, ko dospemo v Čepin pa nam Čepinci zatrjujejo, da imamo že polovico dneva za hrbtom. Zato si tukaj dobro uro oddihujemo. Med tem stopim v bližnjo gostilnico ter popijem po stari meri masele črnine, ki se je baje v Čepinu naprešala. Ne smem reči, da ni gladko tekla po suhem goltancu. Zunaj za hišo pa je pekel pri kurišču majhen fantič mastnega koštruna po dolgem nasajenega na tenko rajco, ktero je na dveh roglastih, v zemljo med ogejn vteknenih, hlođih po malem sukal, da se je od vseh plati maščoba cedila. Vprašam, kako dolgo se treba njemu in koštrunu pri ognju cvrliti, da je delo povsem končano, odgovori: 1½ ure. Ali ta je, gospod! že dober. Ročno ga pojdemo sekati, tehtati in prodajati. Videli bote, da ga bode konec, kakor bi pihnil. Sicer je pa tudi ta pečenka, da bi jo koj lizal. To izreksi skoči paglavec na noge, pograbi ovna in zbeži ž njim pred gostilnico, kjer ga na mizo treši, da je žvrkalo izpod nje. Zatem pride gospodar, razseka pečenko, ter začne prodajati, posamezne kosce po dva, tri, četiri „seksarce“. Slavonci — bili so vozniki, potniki, mlatiči, kosci in drugi delavci — so se kar trgali za ovnovino. Meso so iz tehtnice v gole roke jemali in ga z zobmi rezali, da je bilo veselje gledati. Semtrtje pa je kateri tudi svojega soseda po rokah spekel, ako jih je stegnul po kosu, ktereга so si bile jegove oči poprej odbrale. Taka južina je za marljive Slavonce največa slast. Večkrat ko jo na dan imeti zamorejo, tem bolje so zadovoljni in gibčni pri delu. Od Čepina naprej srečevali smo za cesto

mnogobrojne čete dobro rejenih svinj, ki so se drsale po tratih ali pa so krlameale po kalnih mlakah in poležavale za jelšnim in vrbnim grmovjem. V Vuko smo primahali ravno ob dvanajstih.

(Dalje prih.)

Smešničar 52. Dva mlada človeka, ženin pa nevesta, prideta k svojemu župniku, da bi v sv. zakon stopila. Župnik ju začudeni poglednejo ter rečejo: za božjo voljo, še žlice lastne ne gleštata, zakaj se ženita? „Časti vredni gospod fajmošter, odgovori ženin, vejo zato, da bodeva drug drugemu pomagala — stradati.“

Razne stvari.

(Prisrčno zahvalo in veselo novo leto) želimo vsem dopisateljem, podpornikom in prijateljem „Slov. Gosp.“ in prosimo za nadaljšnjo prijaznost in pripomoč!

Uredništvo in opravništvo.

(Vabilo) k občenemu zboru članov „narodne slovanske čitalnice v Mariboru“ dne 29. t. m. popoldan ob 2. uri. Dnevni red: 1. nagovor predsednika; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. volitev novega predsednika; 5. volitev novega tajnika; 6. volitev novega blagajnika; 7. volitev 6 odbornikov; 8. razni predlogi. Naznanja se ob enem, da je vis. c. kr. namestnija v Gradcu po izrednem občenem zboru prenarajena i predložena društvena pravila potrdila. ČČ. gg. člano vi naj tedaj blagovolijo pred občnim zborom nova pravila v čitalnici pregledati, ker se bode volilo in zborovalo uže po novih pravilih. Prosi se obile udeležbe. Predsednik.

(Hajdrihovi h „Jadranskih glasov“) prvi zvezek pripravlja za izdanje in vabi na naročevanje g. V. Kosovel v Černicah pri Gorici (Görz). Zvezek stane 1 fl. 20 kr. Naročitev se mu naj naznani v enem mesecu, denar se pošlje po prejemu knjige!

(Srenje Kotiče in Lind na Koroškem) so neizmerno po povodnji trpele, kakor tudi Posavčani na Hrvatskem in Slayoniji; svitli cesar so prvim podarili 200 fl. slednjim pa 10.000 fl. Noben cesar na svetu ni tako radodaren, kakor naš, nemškemu cesarju še se take prošnje niti predložiti ne smejo.

(Nemškutar ski baron) v Pišecah g. Muškon je v „Tagespošti“ naznanil, ka ni res, da bi g. dr. Bleiweis bil od Pišečkega srenjskega zastopa imenovan za častnega občana. Ali dne 17. nov. t. l. je g. baron sam pri srenjski seji razlagal za sluge dr. Bleiweisa in je potem bil predlog g. odbornika Vrstovškeka enoglasno sprejet! Kaj je to?!

(Iz Zdol) se nam piše, da so ondi toliko vina pridelali, da je posode zmanjkalo in da ga nekateri še sedaj deloma imajo v kadeh. Kupecev ni,

in kar še jih je, gre navadno v sosedno Krško po vino. Temu pristavimo, da na Ogorskem krčmarji vino točijo po 4 kr. liter in za 45 kr. poln ška f pred pivce postavljajo!

(Sneg) je tolik na mestih zapal, da je v Raketu na Kranjskem železniški vlak obtičal; morali so ga izkapat!

(Slavno 60letnico) obhajali so č. g. Davorin Trstenjak, župnik na Ponkvi. Slavnemu pisatelju slovenskemu prišlo je 25 odličnih Slovencev čestitat, prejeli so 60 telegramov, zlato tobačnico, srebrno žlico, nož in vilice. Mnoga in srečna leta slavnemu moževi!

(Ubil) se je sodar Martin Bračko v Šmariji, ko je iz škednja pal.

(Pogoreli) so v Vojniku major Kramer in posestnica Neža Pasar.

(† Č. g. Mih. Baumkircher) provizor v Radvanju je umrl 73 let star.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. dr. Gregorčec 11 fl., Potočnik 11 fl. (ustn. dopl.), Kotnik 2 fl., Plešnik 1 fl., Kramberger Mat. 1 fl. (ustn. dopl.)

Poslano.

Neimenovani strahopetnik, z dolgim jezikom od Ruš do Maribora segajočim, ki v „Marburger-Zeitung“ šte v. 148. brodi o kupovanju in prodavanju volilnih glasov, je kosmat lažnjivec in bi dobro storil, ko bi premišljeval, kako se nekde s srenjskimi denarji ni plačalo, kar je bila srenja dolžna, ampak izposojevalo proti — oderuškim obrestim! To mu pové

Eden poštenjak v imenu mnogih.

Naznanilo.

Dajem uljudno na znanje, da sem se s sodarstvom in očetno fabriko iz očetove hiše (Kärtner vorstadt šte v. 33.) prestavil v svojo lastno hišo v koroški ulici št. 18, ki je prej bila Leirer-jeva.

Zahvaljujem se mi za dozda j skazano zaupanje in prosim mi še naprej ohraniti ga in me z obilnimi naročili počestiti.

V Mariboru 21. dec. 1878.

1—3

Feliks Schmidl.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁰⁰/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tarašica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	5	50	3	40	3	25	2	20	3	50	3	50	3	40
Ptuj	5	35	3	40	3	25	2	20	3	45	3	40	3	45
Varaždin	4	80	3	60	3	—	2	20	2	95	—	—	3	20
Dunaj	10	60	7	10	10	80	7	10	6	10	6	85	—	—
Pešt	9	95	6	10	8	50	5	60	4	40	4	75	—	—

Oroslav Dolenc,

svečar v Ljubljani,

priporoča svojo mnogovrstno zalogo čisto voščenenih sveč, katere lepo gorijo, mirno in počasi gorijo in nič ne kapajo. Pohvalnih pisem imam na razpolaganje, kdor jih hoče videti. Boljši kup ne more noben svečar delati.

Priporočam se visokočastiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom, posebno za

svečnico,

in zagotavljam, da bom vsakemu dobro in hitro postregel.

1—3

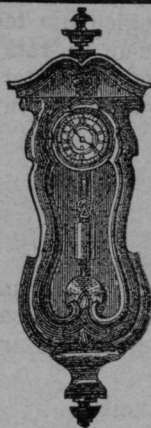
Loterijske številke:

V Gradcu 21. decembra 1878: 39, 61, 22, 42, 21.
Na Dunaju " " 15, 72, 82, 22, 67.

Prihodnje srečkanje: 4. januarja 1879.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 61.47 — Srebrna renta 62.65 — Zlata 72.65 — Akcije narodne banke 787 — Kreditne akcije 213 — 20Napoleon 9.36 — Ces. kr. cekini 5.58 — Srebro 100.10.

DARILA
za Božič
in novo leto

Zaloga ur, dobro odbrana,

F. Dietinger-ja
v Mariboru,

nasproti kavarni Pichs-ovej

priporoča najlepše in izvrstno regulirane ure z 2letnim poroštvom, po sledečem ceniku:

Sreb. cilindree 9, 11 do 13 fl.	Zlate za gospe 20, 25 do 30 fl.
" za gospe 10, 12 " 14 "	" remontoire 30, 50 " 100 "
" ankeree 14, 18 " 22 "	" ankeree . . . 30, 35 " 40 "
Sr. remontoire 18, 26 " 36 "	Zl. remontoire 50, 100 " 200 "

Vsakovrstne ure v perpendikeljnom 10—100 fl.

Lesene hišne ure 1 fl. 50 kr. — 15 fl.

Naročila proti poštnemu povzetju se točno izvršujejo, neugodne reči z ugodnimi zamenjajo.

O božiču pride na svetlo knjiga

Dr. Bleiweisova svečanost

slavljena dne 18. in 19. novembra 1878 v Ljubljani;

opisal po svojih stenografskih biljezkah

Anton Bezenšek.

Razen točnega opisa svečanosti donša knjiga vse važne govore in zdravice od besede do besede, vse telegrame in pisma itd., pa tudi prav lepo in dobro sliko dr. Bleiweisovo, ter njegov životopis (spisal prof. dr. Celestin).

Zavolj svoje elegantnosti (ličnosti) je ta knjiga prav primerna za božična in novoletna darila. A sploh kot lep spominek naše velike narodne svečanosti ne bi smela manjkati nobenemu izobraženemu Slovencu!

Cena s poštnino 60 krajc. — Naročuje se najlože s poštno nakaznico pri

uredništvu „Jugoslav. Stenografa“
v Zagrebu.

(Dobivala se bo knjiga tudi pri večih knjigarjih po 70 krajc.)